România – oportunități și riscuri pentru independența energetică

Autor: Mihai Drăghici, Director, Consultanță, EY România

Prioritățile geopolitice se schimbă în întreaga Europă, iar energia nu face excepție

Actualul cadru geopolitic a forțat țările europene să își redefinească relațiile energetice și să inițieze măsuri rapide pentru a deveni independente din punct de vedere energetic. În ultimii zece ani, Europa s-a bazat în mare măsură pe petrolul și gazele rusești, în special țări precum Germania sau Italia, însă acest lucru este pe cale să se schimbe. După apariția conflictului dintre Rusia și Ucraina, discursul politic s-a concentrat pe modul în care Europa trebuie să întrerupă imediat importurile de gaze din Rusia și să se orienteze către alte surse. Prin urmare, Europa trebuie să găsească o soluție rapidă pentru a obține independența energetică, însă drumul către acest obiectiv este plin atât de provocări, cât și de oportunități.

Riscurile apărute în contextul actual

Tranziția întârziată: soluții pe termen scurt care amenință obiectivele pe termen lung

Statutul geopolitic actual a deschis ușile către oportunități, dar soluțiile pe termen scurt ar putea reprezenta pași înapoi în ceea ce privește realizarea decarbonării și a dezvoltării durabile. Astfel, mai multe țări au luat în considerare redeschiderea minelor de cărbune sau creșterea capacităților de producție ale acestora, în ciuda angajamentelor de reducere a emisiilor de GES. Din cauza temerilor legate de securitatea energetică, CE Oltenia urmează să își mărească capacitatea de

producție pentru anul 2022. Cu toate acestea, de la începutul anului, CE Oltenia a depus proiecte din Fondul de Modernizare în valoare de 895 de milioane de euro pentru dezvoltarea capacităților de producere a energiei electrice, inclusiv pentru proiecte regenerabile.

Cadrul politic și de reglementare în întârziere

În plus, riscurile generate de conflictul actual sunt amplificate de utilizarea cu întârziere a combustibilului de tranziție din Marea Neagră. Proiectul Neptun Deep este în prezent suspendat, în așteptarea modificărilor la legea offshore. Până în prezent, proiectul de modificare a legii offshore a fost depus, în aprilie 2022, la Parlament, fiind susținut de coaliția de guvernare. În cel mai optimist scenariu, România ar putea începe să extragă gaze naturale din Marea Neagră în 2026. Până atunci, lipsa investițiilor în producția de gaze naturale va crește dependența de importuri și, în consecință, va avea un impact asupra parcursului țării către independența energetică.

Creșterea prețurilor

În timp ce Europa se concentrează pe punerea în aplicare a unor măsuri pe termen lung, pentru a obține independența energetică, pe termen scurt prețurile vor rămâne ridicate și volatile, provocând presiuni inflaționiste și alte efecte economice secundare. Întrucât în multe state asistăm la o creștere rapidă a prețurilor la combustibili și energie, guvernele vor juca un rol imens în protejarea consumatorilor și în accelerarea tranziției către o piață energetică mai ecologică și mai independentă.

Oportunități importante care trebuie explorate în redefinirea sectorului energetic european

Cea mai mare oportunitate este accelerarea tranziției către energia curată, iar creșterea producției de energie electrică din surse regenerabile va aduce așteptări precum reducerea

atât a utilizării combustibililor fosili, cât și a prețurilor pe piața energiei. Pentru a atinge aceste obiective, guvernele naționale și Uniunea Europeană ar trebui să se concentreze pe finanțarea energiei regenerabile, a eficienței energetice și a noilor tehnologii.

Potențialul României de producere a energiei electrice cu emisii reduse de carbon

În contextul situației politice și economice actuale, România se află într-o poziție unică, având Marea Neagră ca un avantaj major, care poate accelera procesul de trecere la energia regenerabilă. Marea Neagră are un potențial masiv de generare a energiei eoliene – potrivit unui studiu publicat de Banca Mondială, România poate înființa parcuri eoliene cu o capacitate de până la 72.000 MW.

Atât energia eoliană offshore și onshore, cât și energia solară au o importanță strategică pentru sistemul energetic al României: până în 2030, ca parte a Planului național pentru energie și climă, România își propune să implementeze o capacitate suplimentară de energie eoliană de 2.302 MW și o capacitate de energie solară de 3.692 MW.

Energia hidroelectrică joacă, de asemenea, un rol foarte important în mixul energetic al României, reprezentând aproximativ 30% din mixul național de generare a energiei electrice. Pe termen lung, modernizarea centralelor electrice existente ar asigura o pondere constantă a producției provenite din surse regenerabile. Având în vedere că o parte importantă a activelor de producere a energiei hidroelectrice se apropie de sfârșitul primului ciclu de viață, este necesar să se implementeze un program complex de renovare, pentru ca energia hidroelectrică să rămână un pilon central pentru producția națională de energie electrică.

Energia nucleară a primit o atenție sporită în lumina taxonomiei ecologice a UE, fiind etichetată drept energie durabilă de către Comisia Europeană. Fie că este un pas intermediar al tranziției verzi sau nu, energia nucleară este cu siguranță pe agenda României. Având în vedere că Nuclearelectrica deține în mod constant o cotă de aproape 20% în mixul de producție de energie electrică, renovarea Unității 1 a centralei nucleare de la Cernavodă până în 2030, precum și construcția viitoarelor unități nucleare 3 și 4 arată că energia nucleară reprezintă în continuare o oportunitate solidă de diversificare și, eventual, de obținere a independenței energetice.

În plus, construcția unui reactor nuclear modular de mici dimensiuni (SMR) în România, care urmează să fie finalizată până în 2030, este o dovadă a faptului că energia nucleară este aici pentru a rămâne în cadrul sistemului energetic național.

Tehnologii noi

La nivel european, conectivitatea rețelelor electrice este un subiect important, cu obiective precise: un obiectiv de cel puțin 15% de interconectivitate până în 2030. Pentru România, obiectivul este stabilit la cel puțin 15,4%. Prin măsurile și politicile definite în vederea dezvoltării infrastructurii electrice, România poate juca un rol important în arhitectura europeană prin dezvoltarea rețelelor inteligente, devenind un facilitator important. Contorizarea inteligentă reprezintă o măsură importantă, cu mult potențial în ceea ce privește atingerea unui nivel mai ridicat de eficiență energetică, ca punct de plecare pentru strategia de digitalizare, în beneficiul întregului ecosistem energetic.

În drumul către o Europă verde, cea mai recentă soluție de ultimă instanță care a primit atenție în ultimii ani și a devenit mai relevantă în contextul situației actuale este crearea de centrale electrice ecologice pe bază de hidrogen.

În ceea ce privește subiectul hidrogenului, studiile bazate pe propunerile din pachetul Fit for 55 privind utilizarea hidrogenului curat în industrie și transporturi arată că, până în 2030, în România va trebui să fie instalată o capacitate de electroliză între 1.470 MW și 2.350 MW. Atunci când se ia în considerare principiul adiționalității, acest lucru va necesita între 3 GW și 4,5 GW de noi surse regenerabile de energie care să fie instalate pe lângă capacitățile incluse în actualul Plan național pentru energie și climă.

Nu în ultimul rând, soluțiile bine stabilite de stocare a energiei electrice, cum ar fi bateriile, vor reprezenta, de asemenea, un pilon important pentru asigurarea stabilității rețelei în contextul tranziției energetice.

Programele de finanțare ale UE

Având în vedere conflictul actual din regiune, UE a lansat RepowerEU, un nou program care subliniază necesitatea de a acționa pentru o energie mai accesibilă, mai sigură și mai durabilă. Acțiuni urgente în ceea ce privește tendințele inflaționiste, stocarea gazului pentru asigurarea consumului din iarna viitoare și măsuri imediate de reducere a dependenței de gazul rusesc, cum ar fi accelerarea permiselor pentru energiile regenerabile sau creșterea panourilor solare, a pompelor de căldură și a economiilor de energie se numără printre acțiunile avute în vedere în cadrul acestui nou cadru energetic.

Acestea sunt susținute, desigur, atât de agenda Green Deal, precum și de fondurile UE disponibile pentru tranziția verde, inclusiv RRF, care a inclus 1,62 miliarde de euro alocate în cadrul componentei Energie, pentru investiții în capacități de producție și stocare a energiei eoliene și solare, capacități de producție de hidrogen verde, cogenerare, investiții în întregul lanț valoric al bateriilor, celulelor și panourilor

fotovoltaice, dar și pentru asigurarea eficienței energetice în sectorul industrial.

De asemenea, 15 miliarde de euro pot fi accesate prin intermediul Fondului de modernizare în perioada 2022-2034, în cadrul a 8 programe-cheie care vizează investiții în surse regenerabile, infrastructură energetică, centrale electrice pe bază de gaz, energie nucleară, cogenerare, eficiență energetică și biocombustibili.

EY Energy FiT – platforma care identifică oportunitățile de finanțare din partea UE pentru proiectele legate de energie avute în vedere de investitori

EY România a dezvoltat platforma EY Energy FiT ("Finanțarea Tranziției") având în vedere importanța strategică a investițiilor în sectorul energetic și diversitatea și complexitatea programelor care vor asigura finanțarea acestui domeniu. EY Energy FiT este o platformă online care își propune să ajute companiile locale să identifice oportunitățile de finanțare din partea UE pentru proiectele lor legate de energie.

Luând în considerare urgența continuă a dezvoltării sectorului energetic, EY România consideră că toți investitorii ar trebui să beneficieze de acces la cele mai bune îndrumări și informații și oferă o abordare simplă și intuitivă cu privire la modul în care companiile pot beneficia de fondurile UE și pot afla mai multe despre importanța tranziției energetice. Soluția este orientată către organizațiile care doresc să își transforme în realitate proiectele de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, de energie regenerabilă sau de eficiență energetică.